

Helmikuu 2023

Sitoumus Suomen UNICEFin ja (kunnan nimi) yhteistyöstä Lapsiystävällinen kunta -mallissa

Tässä sitoumuksessa määritellään ja tarkennetaan Suomen UNICEF ry:n (myöhemmin Suomen UNICEF¹) Lapsiystävällinen kunta -mallin arvopohja, kunnan kehittämistyötä ohjaavat mallin pääperiaatteet, Suomen UNICEFin ja kunnan roolit ja vastuut Lapsiystävällinen kunta -yhteistyössä sekä muut edellytykset Suomen UNICEFin ja kunnan Lapsiystävällinen kunta -yhteistyölle.

Sitoumuksen tavoitteena on varmistaa Lapsiystävällinen kunta -työn sujuva eteneminen kunnassa.

1. Lapsiystävällinen kunta -mallin arvopohja ja pääperiaatteet

Suomen UNICEFin [Lapsiystävällinen kunta -mallin](#) perusta ja arvopohja ovat lapsen oikeudet turvaavassa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa, joka on Suomessa voimassa lainsäätöinä.

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö etenee kunnassa [mallin työvaiheiden](#) mukaisesti. Työssä kunnioitetaan ja edistetään lapsen oikeuksia sekä toteutetaan mallin pääperiaatteita, jotka ovat seuraavat:

Kunta keskittyy kehittämistyössä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin ja kunnan suurimpiin lapsenoikeusongelmiin.

- Kunta valitsee Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmansa tavoitteeksi nykytilan kartoituksessa tasolla 1–2 olleita indikaattoreita. Tasolla 1–2 olevat indikaattorit osoittavat, missä suurimmat lapsen oikeuksiin liittyvät ongelmat ja puutteet kunnassa ovat.

¹ Sitoumuksessa "Suomen UNICEF" viittaa Suomen UNICEFin kansalliseen komiteaan Suomen UNICEF Ry:hyn, ja "UNICEF" viittaa YK:n lastenjärjestö UNICEFiin, joka toimii 190 maassa.

Kunnan kehittämistyössä toteutuu lasten osallisuus.

- Kunta varmistaa kaikin tavoin, että lasten osallisuus toteutuu Lapsiystävällinen kunta -työn työvaiheissa, tavoitteissa sekä toimenpiteissä ja niiden arvioinnissa.
- Yksi kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoitteista tulee suoraan kunnan lapsilta ja nuorilta.

Kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat koko kuntaa.

- Kunta varmistaa, että Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteet koskevat tavoitteesta riippuen mahdollisimman laajasti koko kuntaa.
- Sen varmistamiseksi, että Lapsiystävällinen kunta -työ ulottuu laajasti kunnan eri toimialoille, työtä koordinoivat Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori ja -koordinaatioryhmä.

Kunta tavoittelee kehittämistyöllään pitkäkestoisia muutoksia.

- Kunta varmistaa, että Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteillä saadaan aikaan pysyviä muutoksia kunnan lasten elämässä.

Kunta viestii kehittämistyöstään aktiivisesti.

- Kunta viestii avoimesti ja aktiivisesti Lapsiystävällinen kunta -työnsä tavoitteista, toimenpiteistä ja tuloksista kunnan työntekijöille, luottamushenkilöille ja kuntalaisille, lapset ja nuoret mukaan lukien.
- Kunnan ajantasainen Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma tulee olla avoimesti luettavissa kunnan internetsivuilla.

2. Suomen UNICEFin tuki kunnille

2.1. Perehdytys, koulutus, seuranta ja arviointi

- Kun Lapsiystävällinen kunta -yhteistyö käynnistyy, Suomen UNICEF järjestää kunnan koordinaattorille perusperehdytyksen Lapsiystävällinen kunta -mallista ja sen toimintaperiaatteista (etäyhteyksillä). Suomen UNICEF tukee tarvittaessa perehdytystä myös koordinaattorin vaihtuessa.
- Suomen UNICEF järjestää kunnan koordinaatioryhmälle ja koordinaattorille Lapsiystävällinen kunta -mallin alkukoulutuksen, joka käynnistää kehittämistyön.
- Suomen UNICEF tukee kunnan koordinaattoria ja koordinaatioryhmää Lapsiystävällinen kunta -työn aikana sekä mallin työvaiheiden toteuttamiseen että lapsen oikeuksien edistämiseen liittyvissä kysymyksissä.
- Suomen UNICEF tukee kuntaa Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamisessa siten, että kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat koko kuntaa.

- Suomen UNICEF sitoutuu seuraamaan ja arvioimaan kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn etenemistä. Suomen UNICEF tukee kuntaa toimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden valinnassa sekä tarkastelee tavoitteiden toteutumista säännöllisesti yhdessä kunnan kanssa.
- Suomen UNICEF tarjoaa kunnille lisäkoulutuksia lapsen oikeuksiin ja lasten hyvinvointiin liittyvissä teemoissa vuosittain.
- Suomen UNICEF tarjoaa kunnille materiaalia Lapsiystävällinen kunta -mallista ja lapsen oikeuksista viestimiseen.

2.2. Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu

- Suomen UNICEF antaa Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamisen tueksi kunnan käyttöön Lapsiystävällinen kunta -digipalvelun, jossa on kuvattu mallin työvaiheet, ohjeistukset ja Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen kriteerit.
- Suomen UNICEF tarjoaa kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorille ja koordinaatioryhmän jäsenille digipalvelun käyttökoulutuksen.
- Lapsiystävällinen kunta -digipalvelun kirjautumisen takana olevassa, kuntakohtaisessa osiossa kunta voi seurata ajantasaisesti Lapsiystävällinen kunta -työnsä etenemistä. Kuntakohtaiseen osioon kertyy kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn aineisto, esimerkiksi lasten näkemykset kunnan lapsiystävällisyydestä ja nykytilan kartoituksen tiedot.
- Suomen UNICEF varaa oikeuden käyttää Lapsiystävällinen kunta -digipalveluun lisättyjä aineistoja toiminnassaan ja viestinnässään. Suomen UNICEF ei koskaan julkaise yksittäisen kunnan tietoja, vaan esimerkiksi yleisiä kuvauksia lasten näkemyksistä, jotka koskevat kuntien lapsiystävällisyyttä ja sen kehittämistarpeita.

2.3. Lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevien kuntien verkostoituminen

- Suomen UNICEF tarjoaa mallissa mukana oleville kunnille pääsyn valtakunnalliseen Lapsiystävällinen kunta -verkostoon ja mahdollisuuden verkostoitua muiden mallissa mukana olevien kuntien kanssa
- Kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorilla ja koordinaatioryhmän edustajilla on mahdollisuus vuosittain osallistua Suomen UNICEFin koordinoimiin valtakunnallisiin Lapsiystävällinen kunta -verkostotapaamisiin.
- Kunnalla on mahdollisuus osallistua Suomen UNICEFin kautta kansainväliseen ja maailmanlaajuiseen UNICEFin Child Friendly Cities -verkostoon.

3. Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen kunnassa

3.1. Kunnan rooli ja vastuu Lapsiystävällinen kunta -mallissa

- Kunta sitoutuu siihen, että Lapsiystävällinen kunta -työssä edetään mallin työvaiheiden ja niiden ohjeistusten mukaisesti.
- Kunta sitoutuu mallin pääperiaatteisiin (ks. kohta 1) ja tässä sitoumuksessa määriteltyihin Suomen UNICEFin ja kunnan yhteistyön edellytyksiin.
- Kunta sitoutuu Lapsiystävällinen kunta -digipalvelun käyttökoulutuksessa ja digipalvelussa annettuihin ohjeisiin koskien palvelussa olevien aineistojen käyttöä ja kunnan tietojen lisäämistä palveluun (ks. kohta 2.2.).
- Kunta sitoutuu hyödyntämään Lapsiystävällinen kunta -digipalveluun koottua materiaalia ja ohjeistuksia Lapsiystävällinen kunta -työssään.
- Kunta sitoutuu hyödyntämään Lapsiystävällinen kunta -digipalvelun kuntakohtaista osiota kehittämistyön seurannan ja arvioinnin systemaattisena tukena.

3.2. Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorin ja -koordinaatioryhmän toimintaedellytysten varmistaminen

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori

- Kunta nimeää ennen Lapsiystävällinen kunta -työn käynnistymistä Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorin.
- Koordinaattori vastaa yhdessä Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kanssa Lapsiystävällinen kunta -työn koordinoinnista, etenemisestä sekä säännöllisestä seurannasta ja arvioinnista.
- Kunta varmistaa, että koordinaattorin työnkuvassa on varattu Lapsiystävällinen kunta -työlle riittävästi työaika.
- Kunta varmistaa, että koordinaattoriksi valitulla henkilöllä on tarvittava tieto, taito ja ymmärrys laaja-alaisen kehittämistyön koordinointiin ja johtamiseen sekä lapsen oikeuksien edistämiseen kunnassa.
- Kunta varmistaa, että koordinaattorilla on tarvittava mandaatti ja tuki kunnan johdolta Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamiseksi koko kunnan tasoisena yhteisenä työnä.
- Kunta varmistaa, että koordinaattorin mahdollinen vaihdos tapahtuu ilman pitkiä viiveitä ja niin, että uusi koordinaattori saa kunnalta perehdytyksen tehtävänsä.

Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä

- Kunta nimeää ennen Lapsiystävällinen kunta -työn käynnistymistä Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän. Koordinaatioryhmän voi tarvittaessa linkittää johonkin kunnassa jo toimivaan muuhun lasten ja nuorten asioista vastaavaan ryhmään, kuten lasten ja nuorten hyvinvointiryhmään.

- Kunta varmistaa, että koordinaatioryhmässä ovat edustettuina kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilöt sekä kunnan viestintä. Lisäksi ryhmässä tulee olla lasten ja nuorten edustaja/edustajia.
- Kunta kutsuu mukaan koordinaatioryhmään myös tarvittavat kunnan ulkopuoliset keskeiset toimijat, kuten hyvinvointialueen työntekijän ja luottamushenkilön. Mukaan kutsutaan myös muita aktiivisia toimijoita, jotka edistävät lapsen oikeuksia kunnassa, kuten kolmannen ja neljännen sektorin edustajia ja/tai elinkeinoelämän edustajia.
- Koordinaatioryhmä vastaa yhdessä Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorin kanssa Lapsiystävällinen kunta -työn etenemisestä sekä systemaattisesta kehittämistyön seurannasta ja arvioinnista. Ryhmä tapaa säännöllisesti (useita kertoja vuodessa).
- Koordinaatioryhmän jäsenet sitoutuvat edistämään Lapsiystävällinen kunta -työn pääperiaatteita ja tavoitteita omalla toimialallaan ja omissa toiminnassaan.
- Kunta varmistaa, että kunnan henkilöstöön kuuluville koordinaatioryhmän jäsenille on varattu riittävästi aikaa Lapsiystävällinen kunta -työlle.
- Kunta varmistaa, että koordinaatioryhmällä on tarvittava mandaatti ja tuki kunnan johdolta (ja muilta tarvittavilta tahoilta) Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamiseksi koko kunnan tasoisena yhteisenä työnä.

4. Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus

Suomen UNICEF voi myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen noin 2,5–3 vuoden Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön jälkeen, mikäli työ on edennyt tunnustuksen kriteerien mukaisesti. Tunnustus on kunnan kehittämistyön vaiheesta riippuen voimassa joko 2 tai 4 vuotta sen myöntämisestä.

Tunnustus myönnetään niiden tavoitteiden ja toimenpiteiden saavuttamisesta, jotka on määritelty kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmassa. Kaikki kunnassa tehty työ lasten hyväksi ei siis ole tunnustuksen myöntämisen peruste, vaan se, mistä on erikseen sovittu Suomen UNICEFin kanssa.

Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntämiselle on seuraavat neljä kriteeriä:

1. Kunta on toteuttanut kehittämistyössään Lapsiystävällinen kunta -mallin pääperiaatteita (ks. kohta 1).
2. Kunnan kehittämistyö on edennyt mallin työvaiheiden ja niiden ohjeistusten mukaisesti.
3. Kunta on saanut valmiiksi toimintasuunnitelmansa mukaiset toimenpiteet ja päässyt valtaosaan asettamistaan tavoitteista.
4. Kunta sitoutuu jatkamaan Lapsiystävällinen kunta -työtä tunnustuksen myöntämisen jälkeen mallin pääperiaatteiden ja työvaiheiden mukaisesti.

Mikäli tunnustuksen myöntämisen kriteerit eivät täyty eikä Suomen UNICEF voi myöntää tunnustusta, Suomen UNICEF ja kunta neuvottelevat tilanteesta ja mahdollisesta työn jatkosta yhdessä. On mahdollista, että kunta voi saada tunnustuksen kriteerien täytyttyä Suomen UNICEFin myöntämän lisäajan jälkeen. Tunnustuksen myöntämättä jättäminen ei poista Suomen UNICEFin kunnalle mahdollisesti aiemmin myöntämiä tunnustuksia, jotka ovat voimassa niille määritellyn ajan.

Jos Suomen UNICEF myöntää kunnalle Lapsiystävällinen -kunta tunnustuksen, kunta julkaisee internetsivuillaan Suomen UNICEFin arvioinnin tunnustuksen myöntämisperusteista ja edellä mainittujen tunnustuksen kriteerien täytymisestä.

5. Lapsiystävällinen kunta -työn muutostilanteet ja niissä toimiminen

Kunta sitoutuu ilmoittamaan Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimille mahdollisimman pian, jos

- kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori vaihtuu tai koordinaattorin työhön tulee muita merkittäviä kehittämistyön koordinointiin vaikuttavia muutoksia tai esteitä;
- kunnan koordinaatioryhmän kokoonpanoon, toimintarakenteeseen tai ryhmän valmiuksiin vastata Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön etenemisestä tulee merkittäviä muutoksia tai esteitä;
- kunnan kehittämistyön toteuttamisessa ilmenee merkittäviä haasteita, jotka estävät toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteuttamisen;
- kunnan kehittämistyön aikataulussa ilmenee merkittäviä haasteita tai muutoksia; taikka
- kunnassa ilmenee ja/tai tapahtuu muita asioita, joilla on merkittäviä vaikutuksia kehittämistyöhön.

Suomen UNICEF sitoutuu ilmoittamaan kunnalle mahdollisimman pian, jos

- yhdessä sovittuihin kuntaa koskeviin tapaamisiin tai toimenpiteisiin, Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimin kokoonpanoon ja toimintaan taikka Lapsiystävällinen kunta -digipalveluun tai sen käyttöön kohdistuu muutoksia.

Jos yllä mainitun kaltaiset muutostilanteet aiheuttavat tarvetta jatkotoimenpiteille, niistä sovitaan yhteisesti kunnan ja Suomen UNICEFin kesken.

6. UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -logon ja Suomen UNICEFin muiden aineettomien oikeuksien käyttö Lapsiystävällinen kunta -yhteistyössä

6.1. Kaikki tähän yhteistyöhön liittyvä viestintä- ja tiedotusaineisto vastaa Suomen UNICEF ry:n noudattamia käytäntöjä ja standardeja sekä Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallissa noudattamaa [brändi- ja logo-ohjeistusta](#).

6.2. Suomen UNICEF tarjoaa kunnan käyttöön UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -logon.

6.3. Kunta sitoutuu noudattamaan Lapsiystävällinen kunta -digipalvelussa olevaa [brändi- ja logo-ohjeistusta](#).

6.4. Yhteistyön aikana saatamme haluta käyttää toistemme nimeä, logoa, tunnusta tai tavaramerkkejä. Näissä tapauksissa sitoudumme ennakolta hankkimaan toisen sitoumusosapuolen suostumuksen näiden käyttöön. Pyynnössä tulee yksilöidä aiottu käyttötarkoitus. Kumpikaan sitoumusosapuoli ei ole velvollinen antamaan suostumustaan. Kaikessa käytössä tulee tarkoin seurata suostumuksen ehtoja sekä suostumuksen antaneen sitoumusosapuolen noudattamia ja toiselle sitoumusosapuolelle tiedoksi antamia brändinhallintaa koskevia ohjeita tai sääntöjä.

6.5. Kunta käsittää seuraavien kohtien sisällön ja sitoutuu toimimaan niin, ettei väärinkäytä tai loukkaa niissä todettua:

- UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin nimi ja logo sekä muut UNICEFin aineettomat oikeudet ovat UNICEFin yksin omistamia ja kansainvälisen sekä kansallisen lainsäädännön suojaamia.
- Suomen UNICEFin aineettomat oikeudet ovat Suomen UNICEFin yksin omistamia ja kansainvälisen sekä kansallisen lainsäädännön suojaamia.
- Suomen UNICEF vakuuttaa saaneensa alilisenssin myöntämisoikeuden UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin nimiin, logoihin ja tunnuksiin tässä sitoumuksessa tarkoitetulla tavalla.

6.6. Kunta vahvistaa olevansa tietoinen UNICEFin toiminnan ihanteista ja tavoitteista ja käsittää, ettei UNICEFin tai Suomen UNICEFin aineettomia oikeuksia saa käyttää minkään poliittisen tai aatteellisen toiminnan yhteydessä tai muutenkaan siten, että käyttö olisi ristiriidassa UNICEFin aseman, maineen tai puolueettomuuden kanssa. Kunta käsittää, että tämän ehdon rikkominen merkitsee tämän sitoumuksen olennaista rikkomista. Tämä ehto säilyy voimassa myös tämän sitoumuksen päättymisen tai päättämisen jälkeen.

7. Suomen UNICEFin oikeus päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyö ja katkaista Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen voimassaolo

7.1 Suomen UNICEFilla on oikeus purkaa tämä sitoumus ja Lapsiystävällinen kunta -yhteistyö päättymään välittömästi, mikäli aineettomien oikeuksien oikeudenloukkauksia on tapahtunut tai tapahtuu (tämän sitoumuksen kohtia 6.1–6.6

ei ole noudatettu tai noudateta) taikka kunta on rikkonut Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -brändi- ja logo-ohjeistusta.

7.2 Mikäli tässä sitoumuksessa määritellyt edellytykset kunnan ja Suomen UNICEFin väliselle Lapsiystävällinen kunta -yhteistyölle eivät täyty ja kunta ei toteuta kehittämistyötä mallin pääperiaatteiden, työvaiheiden ja niiden ohjeistusten mukaisesti, Suomen UNICEF voi tarvittaessa keskeyttää ja/tai päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyön kunnan kanssa. Lapsiystävällinen kunta -yhteistyön päättymisestä keskustellaan tällöin yhdessä kunnan kanssa. Tässä tilanteessa arvioidaan myös mahdollisen myönnetyn tunnustuksen voimassaoloedellytykset.

7.3 Suomen UNICEFilla on oikeus päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyö ja katkaista myönnetyn Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen voimassaolo, jos kunnan Lapsiystävällinen kunta -työssä tai muussa toiminnassa ilmenee sellaisia seikkoja, jotka loukkaavat lapsen oikeuksia tai rikkovat kansallisia, lasta suojaavia lakeja ja joilla on haitallisia vaikutuksia lapsille Suomen UNICEFin työn edunsaajina taikka joista voi aiheutua mainehaittaa UNICEFille YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa (art. 45) lasten oikeuksien suojaamiseksi annetun mandaatin haltijana tai mikäli yhteistyö vahingoittaa tai sen voi ennakoida vakavasti vahingoittavan UNICEFin tai Suomen UNICEFin mainetta, brändiä tai toiminnan päämäärää. Tällöin yhteistyön päättämisestä ja tunnustuksen voimassaolon katkaisemisesta ja niihin liittyvistä toimenpiteistä keskustellaan yhdessä kunnan kanssa.

8. Kunnan oikeus päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyö

Mikäli tässä sitoumuksessa määritellyt edellytykset yhteistyölle eivät täyty ja Suomen UNICEF ei mahdollista kunnalle tämän sitoumuksen kohdan 2. mukaisesti edellytyksiä toimia tai edetä Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä sitoutuen sen pääperiaatteisiin, kunta voi halutessaan keskeyttää ja/tai päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyön Suomen UNICEFin kanssa.

Mikäli kunta haluaa keskeyttää ja/tai päättää Lapsiystävällinen kunta -yhteistyön, tulee siitä sopia yhteisesti Suomen UNICEFin kanssa. Tässä tilanteessa arvioidaan myös mahdollisen myönnetyn tunnustuksen voimassaoloedellytykset. Myös keskeyttämiseen ja lopettamiseen liittyvästä viestinnästä tulee sopia yhteisesti.

9. Muut asiat

Suomen UNICEF saa yhteydenottoja suoraan kuntalaisilta. Suomen UNICEF ei käsittele kuntalaisten esiin nostamia yksittäistapauksia, mutta saattaa nämä tapaukset kunnan tietoon, jos kuntalainen näin toivoo.

Suomen UNICEF voi esittää lapsen oikeuksiin liittyviä näkökulmia kunnalle otettaviksi huomioon näihin yksittäistapauksiin liittyen.

Sitoumuksen osapuolet pyrkivät toimimaan niin, että tässä sitoumuksessa määritellyt yhteistyön ehdot ja kriteerit täyttyvät. Jos sitoumus on ristiriidassa lain tai sen nojalla annettujen säädösten kanssa, etusija annetaan niille.

Tämä (*kunnan nimi*) ja Suomen UNICEFin välinen sitoumus on voimassa niin kauan kuin (*kunnan nimi*) on mukana Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallissa.

Sitoumuksen osapuolet, allekirjoitukset ja päiväys

(*Nimi*)
(*Ammattinimike*)
(*Kunnan nimi*)

Julkishallintotyön johtaja
Suomen UNICEF Ry